

2. Амністія не для всіх: яким буде перехідне правосуддя на Донбасі і у Криму / Українська Гельсінська спілка з прав людини (11 серпня 2020 р.). URL: helsinki.org.ua/articles/amnistia-ne-dlia-vsikh-iakym-bude-perekhidne-pravosuddia-na-donbasi-i-u-krymu/
3. Головкін О., Сказко І. Колабораціонізм в Україні: дискусійні аспекти. *Держава і право. Серія Юридичні науки*. 2017. № 78. С. 244.
4. Дячок О. Щодо законодавчого обмеження правового статусу осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки України // *Правова позиція*. – 2017. №2(19). С. 147.
5. Ілларіонов. О. Суспільний запит на заборону колабораціонізму. *Юридичний вісник України*. № 4. С.14.
6. Кубальський В. Проблеми кримінально-правової протидії колабораціонізму в Україні в протидію злочинності: теорія та практика: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Національна академія прокуратури України 2018) 224 с.
7. Попович О. В. Колабораційна діяльність: криміналізація суспільно небезпечного діяння чи диференціація кримінальної відповідальності за державну зраду. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття»* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 282–285.

ІНТЕРАКТИВНІ ЕТНОГРАФІЧНІ ЗАХОДИ ЯК ПРОЄКТ З АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ДО НОВИХ УМОВ

*Штена К. А., Орел О. І.
Полтава, Україна*

У тяжкий час військової агресії, яку переживає наша держава, Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського продовжує роботу. Щоправда установа суттєво змінила пріоритети власної діяльності з урахуванням вимог, які постають перед суспільством у цей період.

Так Міністерство культури та інформаційної політики України визначило одним із нагальних завдань своєї діяльності роботу з внутрішньо переміщеними особами. Наш заклад, що і раніше практикував проведення різноманітних заходів на шефських засадах, створив цілу низку відповідних проєктів з реабілітації та адаптації вимушених переселенців.

Дійсно, жахи війни назавжди залишають сліди у свідомості наймолодших членів соціуму. І навіть якщо діти не постраждали безпосередньо під час бойових дій, сам раптовий виїзд із рідних місць вже є чималим стресом. На додаток до цього страх за власну долю, не стандартна поведінка, яку демонструють дорослі, метушня та збудження оточуючих викликають у юних наших співгромадян постійну напругу.

Іншою проблемою, що поглиблювала травматизм ситуації з психологічної точки зору, стали умови проживання ВПО, які організовували

місцева влада та волонтери під час посилення агресії ворога спонтанно. Вони вкрай рідко відповідали звичним нормам життя вимушених переселенців.

У цій ситуації співробітниця відділу етнографії музею, авторка публікації, розробила та провела у співпраці з Центральною бібліотекою ПМТГ серію інтерактивних етнографічних заходів для школярів молодшого та середнього віку. Вони ставили за мету покращення психологічного стану та сприяння адаптації дітей-ВПО до нових обставин життя. Тобто допомогли виробити серед учасників дійства такі властивості, що покращили їхню стійкість до умов середовища та рівень пристосування до цих умов [2].

Зі спеціальної літератури дізнаємося, що під час стресових подій війни, аби повернути дітей до комфортного психологічного стану, необхідно, наскільки це можливо, відновити нормальний для них розпорядок дня. Скажімо, організувати відвідини школи чи гуртків. Також вкрай важливими для юних індивідів у тяжких психологічних умовах є забави та веселощі [1, с. 66].

Взявши на озброєння подібні принципи, програмний матеріал із розробки заходів для вимушених переселенців було виокремлено у окремий проєкт. Основною його метою було не лише донесення до аудиторії власне інформації про Музей та його експонати, а й ознайомлення школярів із колоритом краю, де вони перебувають. При чому, велику увагу сфокусовано на спільних обрядах та культурних традиціях

Полтавщини, Сходу держави та України в цілому. Заходи створили відповідно до циклу календарних свят весняно-літнього періоду, які мають спільні традиції відзначення у всіх куточках країни. Це Вербна неділя та Великдень («Від верби до пасочки»), Клечані святки («Зелена неділя та Русальний Великдень»), Івана-Купала («Купала-Купалочка, подаруй нам віночка») та день вшанування апостолів Петра й Павла («На Петра й Павла щаслива дітвора»). Особливістю останнього була театралізація, де ведучі втілили собою образи чи не найвідоміших казкових персонажів – Кози-Дерези та Діда.

Окрім теоретичного матеріалу до кожного такого дійства було включено жарти, ребуси, загадки та різноманітні, у тому числі й рухливі, ігри. Оскільки саме гра допомагає дітям відволіктися і розслабитися [1, с. 66].

Етнографічні інтерактивні проєкти з адаптації юних ВПО, створені та впроваджені авторами публікації, стали частиною спільної для всієї країни волонтерської роботи. Одним із пріоритетних видів діяльності для їхніх розробників протягом весни та літа 2022 року.

Список використаних джерел:

1. Дитина та війна: навчання технік зцілення: Навчальне видання / Патрік Сміт, Етл Дирегров, Уільям Юле. – Львів: ТзОВ «Компанія «Манускрипт», 2014. – 95 с. URL: https://ipz.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/dity_fin_ispp-1.pdf
2. Адаптація. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=42642